

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

24 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti, Nadejda Toma, Petru Moraru,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Dorina Tăut, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 aprilie 2015, în cauza penală în privința lui

***Panuș Sorin Oleg**, născut la 24.04.1993, originar și domiciliat în sat. Tătărăști, r-ul Strășeni,*

***Troian Ion Oleg**, născut la 05.07.1992, originar și domiciliat în sat. Tătărăști, r-ul Strășeni*

și

***Cheptene Marcel Pavel**, născut la 04.08.1990, originar și domiciliat în sat. Tătărăști, r-ul Strășeni.*

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 25.03.2013 – 25.08.2014 (prima instanță);

2. 06.10.2014 – 30.04.2015 (instanța de apel);

3. 21.07.2015 – 24.11.2015 (instanța de recurs ordinar).

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni din 25 august 2014, inculpații Panuș Sorin, Troian Ion și Cheptene Marcel au fost condamnați în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal la amendă în mărime de 800 unități convenționale, ceea ce constituie 16000 lei, pentru fiecare.

A fost admisă în principiu acțiunea civilă înaintată de ÎS „Calea Ferată din Moldova”, urmînd ca instanța de judecată să se expună asupra cuantumului prejudiciului cauzat în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat că Panuș Sorin la 17 septembrie 2012, în jurul orei 01:00, aflîndu-se la trecerea de nivel cu calea ferată km 1586, platforma stației Pănăsești, împreună cu Troian Ion și Cheptene Marcel, fiind în stare de ebrietate, din intenții huliganice, încalcînd grosolan ordinea publică și, exprimînd o vădită lipsă de respect față de societate, s-a urcat pe semaforul feroviar, deteriorînd o parte componentă a acestuia.

După aceasta, Panuș Sorin, Cheptene Marcel și Troian Ion, cu o deosebită obrăznicie, au aruncat cu pietre în semafoarele de pe ambele părți ale căii ferate, ca

urmare, deteriorându-se lentilele și semnalizarea sonoră a acestora, astfel creînd un obstacol pentru desfășurarea normală a activității transportului feroviar.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, solicitînd casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care să fie condamnați:

- Panuș Sorin și Troian Ion în baza art. 287 alin. (2) lit. b), 90 Cod penal la 5 ani închisoare, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 5 ani, pentru fiecare;

- Cheptene Marcel în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal la amendă în mărime de 800 unități convenționale, ce constituie 16000 lei.

În motivarea apelului a invocat:

- pedeapsa stabilită inculpaților este prea blîndă și nu este în măsură de a reeduca persoanele care s-au făcut vinovate de comiterea infracțiunii;

- probele și circumstanțele cauzei atestă faptul că inculpații prin acțiunile lor intenționate au atentat la regulile sociale și morale de convețuire, care au fost încălcate într-un mod grosolan, atentînd asupra patrimoniului și ordinii de drept;

- inculpatul M. Cheptene și-a recunoscut vinovăția și a recuperat parțial prejudiciul cauzat, pe cînd inculpații S. Panuș și I. Troian au negat comiterea faptelor incriminate și nu au restituit prejudiciul cauzat, circumstanțe, care dovedesc atitudinea acestora față de cele comise, precum și de consecințele survenite în rezultatul acțiunilor ilegale;

- pedeapsa stabilită inculpaților este inechitabilă, care nu va duce la reeducarea inculpaților în raport cu faptele comise.

3.1. Sentința a fost atacată cu apel și de avocatul Tarsîna Vasile în numele inculpatului S. Panuș, care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care inculpatul să fie achitat de comiterea infracțiunii imputate, din lipsa componenței de infracțiune.

În argumentarea apelului s-au invocat următoarele:

- instanța eronat a motivat concluzia privind vinovăția inculpaților prin prisma declarațiilor martorului A. Boșcănean, care la urmărirea penală a declarat că țeava pe care se ținea semaforul era groasă, se ținea în șuruburi, iar deteriorarea se putea efectua sub influența unei forțe puternice și de durată, și nu se putea rupe la o simplă atingere, declarații, care nu au fost confirmate în cadrul cercetării judecătorești de reprezentantul ÎS „Calea Ferată din Moldova”, V. Borș;

- în cadrul procesului penal s-a stabilit că semaforul s-a rupt sub greutatea inculpatului S. Panuș de la locul sudării, fără aplicarea unor eforturi suplimentare îndreptate spre deteriorare intenționată;

- martorul Borș Veaceslav a declarat că de regulă plasele de protecție se instalează la toate semafoarele pe tronsoanele căii ferate. El a menționat că la semaforul din partea s. Tătărești era stricat completul de lentile, în partea stîngă erau îndoite plasele de protecție, însă despre deteriorarea lentilelor nu a declarat, astfel prezumîndu-se că acestea erau întregi;

- partea acuzării nu a demonstrat faptul posibilității deteriorării semafoarelor cu aruncarea în ele cu pietre prin întuneric, acestea fiind protejate de plasa metalică;

- în acțiunile inculpatului nu sînt prezente semnele componenței de infracțiune de huliganism, deoarece urcarea unipersonală a inculpatului pe semafor pentru a se fotografia nu poate fi încadrată conform semnelor calificative a componenței de infracțiune prevăzută de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, prin indicii invocați în

învinuire - intenții huliganice, încălcarea grosolană a ordinii publice, vădită lipsă de respect față de societate.

- însăși intenția inculpatului de a se fotografia pe fonul semaforului, nu prezintă o intenție huliganică, el nu a încălcat liniștea publică și nu a exprimat lipsă de respect față de societate. Faptele pentru care a fost acuzat inculpatul au avut loc la trecerea de nivel cu calea ferată, pe care la acel moment nu era nimeni decît inculpații, iar faptul că s-a rupt suportul semaforului a fost accidental;

- admitînd ca inculpatul să fi deteriorat suportul pe care era instalat semaforul căii ferate, acțiunile lui urmau a fi încadrate în baza art. 198 alin. (2) Cod contravențional - deteriorarea intenționată a liniei de cale ferată, a perdelelor forestiere de protecție, a paravanelor, a grilajelor de protecție contra zăpezii și a altor obiective, a construcțiilor de deservire a căilor ferate, a instalațiilor de semnalizare și de telecomunicații, și nicidecum ca huliganism.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 aprilie 2015, pronunțată integral la 28 mai 2015, apelul procurorului a fost respins, ca nefondat și admis apelul avocatului, casată sentința din alte motive și, prin extindere în privința inculpaților Troian I. și Cheptene M., rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre, prin care:

- a fost încetat procesul penal în privința lui Panuș Sorin, Troian Ion și Cheptene Marcel în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, din motiv că fapta acestora constituie contravenție prevăzută de art. 198 alin. (2) Cod contravențional și a fost încetată cauza contravențională în legătură cu expirarea termenului prescripției răspunderii contravenționale, în baza art. 30 Cod contravențional.

4.1. Instanța a constatat că, în seara zilei de 17.09.2012, inculpatul Panuș Sorin, fiind împreună cu Troian Ion, Cheptene Marcel, plecînd spre casă a decis să se fotografieze cu telefonul mobil pe semaforul la trecerea de cale ferată ce duce spre sat. Tătărești, r-nul Strășeni și cînd a încercat să se urce pe semafor, suportul metalic al farului de sus s-a rupt din cauza uzurii. Tot atunci, ei au deteriorat instalațiile de semnalizare și telecomunicații cauzînd ÎS „Calea Ferată din Moldova” daune materiale în sumă de 23985 lei. Pentru ca să nu fie sustras farul semaforului, inculpații l-au pus în automobilul lui Cheptene I. și l-au dus la intrarea în sat. Tătărești, unde a fost găsit de lucrătorii căii ferate, cu lentilele și plasa de protecție integre.

Instanța a argumentat soluția sa prin faptul că, instanța de fond a dat o apreciere greșită probelor administrate pe dosar, a făcut concluzii greșite în latura de fapt și de drept privind învinuirea adusă inculpaților.

Colegiul a reținut că, S. Panuș, I. Troian și M. Cheptene nu au atentat la ordinea publică sau liniștea cetățenilor, nu a fost încălcată liniștea de conviețuire socială, inviolabilitatea persoanei, a activității normale a instituțiilor publice, acțiunile acestora cuprind componenta de contravenție prevăzută de art. 198 alin. (2) Cod contravențional - încălcarea regulilor de securitate în transportul feroviar.

În rezultatul acțiunilor făptașilor, aceștia nu au avut intenția și nu au aplicat acte de violență față de alte persoane, nu au manifestat cinism deosebit sau obrăznicie deosebită, ori la fața locului nu erau alte persoane față de care sau în prezența cărora puteau fi comise astfel de acțiuni și, respectiv, nu se mențin semnele componente ale infracțiunii prevăzute la art. 287 Cod penal - huliganismul.

Instanța a mai menționat că, distrugerea bunurilor, instalațiilor de semnalizare și de telecomunicații la calea ferată nu a fost provocată din intenții huliganice, S. Panuș,

I. Troian și M. Cheptene prin acțiunile lor nu au încălcat ordinea publică sau au exprimat o vădită lipsă de respect față de societate sau prin cinism și obrăznicie deosebită.

Totodată, Colegiul a relevat că motivele huliganice trebuie să fie condiționate de dorința făptuitorului de a se opune celor din jur, de a-și demonstra atitudinea sfidătoare față de ei, ori la caz astfel de circumstanțe nu au fost.

5. Decizia este atacată cu recurs ordinar de către procuror la 24 iunie 2015, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, care solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, considerînd că acțiunile inculpaților incorect au fost încadrate în baza art. 198 alin. (2) Cod contravențional.

În motivarea recursului se indică că instanța de apel a apreciat incorect circumstanțele de fapt ale cauzei cu tragerea unei concluzii neîntemeiate de vinovăție a inculpaților în comiterea contravenției, aceștia urmau a fi condamnați pentru comiterea infracțiunii de huliganism, că probele nu au fost apreciate conform art. 101 Cod de procedură penală.

6. Reprezentantul părții vătămate a depus referință asupra recursului, solicitînd admiterea acestuia, pe motivele invocate, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel.

6.1. Avocatul Tarsîna Vasile în numele inculpatului S. Panuș a depus referință asupra recursului, solicitînd respingerea acestuia, din motiv că instanța de apel a dat o apreciere corectă circumstanțelor de fapt și de drept, cît și încadrării juridice acțiunilor inculpatului, astfel pronunțînd o hotărîre legală.

7. Judecînd recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală sau parțială a hotărîrii atacate și cu dispunerea rejudecării de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze parțial sau total, atunci cînd se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărîri ilegale.

Recurentul invocă temeiurile de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală – hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și faptei săvîrșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

În acest sens Colegiul penal menționează, că temeiul de recurs - „*hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*”, poate fi aplicat în cazul cînd nu s-a motivat întemeiat hotărîrea judecătorească. Este necesar ca hotărîrile pronunțate să fie motivate atît în fapt, cît și în drept. Obligația motivării hotărîrilor judecătorești este cuprinsă în dispozițiile art. 385-388, 394, 415-417 Cod de procedură penală. Astfel, necesită de avut în vedere că nu numai nemotivarea hotărîrii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare, iar nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

De asemenea, pentru constatarea prezenței temeiului de recurs - „*faptei săvîrșite i s-a dat o încadrare juridică greșită*” trebuie să se țină seama de modul în care faptele au fost stabilite de către instanțele de fond sau de apel și dacă aceste fapte s-au încadrat

în norma penală corectă. Dacă aceste fapte s-au încadrat într-o altă normă penală, înseamnă că faptei i s-a dat o încadrare juridică greșită.

Reieșind din prevederile art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției.

Potrivit art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, cauza se judecă numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.

Avînd în vedere aceste prevederi legale, Colegiul conchide că instanța de apel nu s-a conformat acestora la judecarea apelurilor și încălcarea lor, în conformitate cu art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, duce la casarea deciziei pronunțate de instanța de apel.

În sensul celor expuse Colegiul penal menționează, că latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 287 Cod penal se exprimă prin încălcarea grosolană a ordinii publice și latura subiectivă se manifestă prin intenție directă.

Prin încălcarea grosolană a ordinii publice se înțelege fapta săvîrșită în public, îndreptată împotriva ordinii publice, care se concretizează în acostarea jignitoare a persoanelor, în alte acțiuni similare ce încalcă normele etice, tulbură ordinea publică și liniștea persoanelor.

Însă, huliganismul poate fi săvîrșit și în locuri care nu au un caracter public (apartamente, sedii de întreprinderi, terenuri private, mijloace de transport personal etc.).

În această ordine de idei, obligatoriu este modul public al infracțiunii de huliganism: actele huliganice sînt săvîrșite în prezența unor persoane sau rezultatul actelor huliganice devine inevitabil cunoscut altor persoane.

Astfel, potrivit art. 131 lit. c), e) Cod penal, fapta se consideră a fi săvîrșită în public atunci cînd e comisă într-un loc inaccesibil publicului, cu intenția însă ca fapta să fie auzită sau văzută, dacă aceasta s-a produs față de două sau mai multe persoane și prin orice mijloace recurgînd la care făptuitorul își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului.

Din cele menționate reiese cu claritate că, întotdeauna, infracțiunea de huliganism presupune ipostaze cu implicații publice.

Infracțiunea specificată la art. 287 Cod penal, este o infracțiune formală și se consideră consumată din momentul realizării acțiunilor care încalcă grosolan ordinea publică.

Astfel, în cadrul cercetării judecătorești, s-a stabilit că la 17 septembrie 2012, în jurul orei 01:00, inculpații aflîndu-se la trecerea de nivel cu calea ferată km 1586, platforma stației Pănășești, fiind în stare de ebrietate, au deteriorat semaforul feroviar, fapt confirmat prin declarațiile inculpatului Cheptene M., ale martorilor Țîrdea V. și Babajanov D., care se aflau în automobil.

Tot aici, Colegiul penal menționează că instanța de apel s-a manifestat în favoarea părții apărării și la baza deciziei a pus declarațiile inculpaților Panuș S. și Troian I., care au negat vinovăția în comiterea infracțiunii imputate, ale martorului Babajanov D., precum că la nivelul de trecere peste calea ferată stația Pănășești a stat în mașină și asculta muzică, iar din ceea ce se petrecea afară el nu a auzit nimic. S. Panuș, I. Troian și M. Cheptene peste o perioadă de timp s-au întors și au pus în mașină un segment de la semafor, care din cuvintele lor a căzut cînd Panuș S. dorea să se fotografieze.

Însă, instanța de apel urma să aprecieze declarațiile acestora, în coroborare cu declarațiile depuse la faza de urmărire penală de către martorul Babajanov D., care a indicat că la trecerea de cale ferată, stînd cu Țîrdea V. în automobil a văzut cum Panuș S. s-a urcat pe semaforul feroviar din partea traseului Chișinău-Ungheni, iar o parte a semaforului s-a deteriorat și a căzut. Tot atunci, Panuș S. împreună cu Cheptene M. și Troian O. au aruncat cu pietre în lentilele semaforului feroviar, deteriorîndu-l.

De asemenea, instanța de apel nu a dat o apreciere acțiunilor inculpaților ulterioare, care după deteriorarea semaforului, au dus o parte componentă a acestuia și au plasat-o pe indicatorul rutier la intrarea în sat. Tătărești, acțiune ce a fost făcută în scop distractiv, confirmată de inculpatul M. Cheptene.

Avînd la bază argumentele expuse supra, Colegiul penal consideră pripite concluziile instanței de apel privind neatentarea inculpaților la ordinea publică prin acțiunile sale, odată ce infracțiunile de huliganism întotdeauna presupun ipostaze cu implicații publice, prezența sau absența cărora nu a fost evaluată la justa valoare de instanța de apel.

Colegiul penal lărgit mai relevă și faptul că prin rechizitoriu în sarcina inculpaților s-a reținut că aceștia prin acțiunile lor au cauzat ÎS „Calea Ferată din Moldova” prejudiciu material în sumă de 23985 lei (f.d. 100-107, vol. I), prejudiciu, ce a fost reținut și de instanța de apel.

Prin încheierea Judecătoriei Strășeni din 19 aprilie 2013, s-a dispus efectuarea expertizei privind evaluarea prejudiciului material real cauzat ÎS „Calea Ferată din Moldova” (f.d. 158-159, vol. I), încheiere, care nu a fost executată, din motivul lipsei de specialiști în domeniul dat (f.d. 3, vol. II).

Prin urmare, Colegiul penal conchide, că instanța de apel rejudecînd cauza urma să aprecieze valoarea prejudiciului real cauzat prin acțiunile inculpaților, a fost acesta invocat justificat sau nu, ținînd cont și de faptul că în prezenta cauză a fost înaintată acțiune civilă și că inculpatul Cheptene M. a achitat parțial prejudiciul cauzat în sumă totală de 9335,55 lei (f.d. 113-116, vol. I).

Suplimentar la cele expuse Colegiul penal lărgit atrage atenția asupra faptului, că contrar prevederilor art. 385 alin. (1), pct. 10) și 394 alin. (5) Cod de procedură penală, instanța de apel nu a soluționat acțiunea civilă, dacă trebuie admisă, în folosul cui și în ce sumă, ori respinsă.

Cu referire la cele menționate, Colegiul relevă că instanța de apel nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, nu a apreciat minuțios acțiunile inculpaților și nu s-a expus dacă aceste acțiuni conțin elementele infracțiunii imputate, deși era obligată să verifice probele în ansamblu în conformitate cu art. 100-101 Cod de procedură penală și urma să se pronunțe argumentat asupra lor.

În viziunea Colegiului, erorile procesuale admise de către instanța de apel cad sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală și nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale penale la pronunțarea hotărîrii judecătorești.

Încălcările enunțate determină Colegiul penal să concluzioneze asupra necesității de a casa total decizia instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, de către aceeași instanță în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel se va conduce de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, va ține cont de argumentele formulate în apeluri, recurs și de cele expuse în prezenta decizie, va aprecia probele în strictă conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală și va pronunța o hotărâre legală și întemeiată în conformitate cu prevederile art. 414, 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Dorina Tăut, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 aprilie 2015, în cauza penală în privința lui ***Panuș Sorin Oleg, Troian Ion Oleg și Cheptene Marcel Pavel*** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 23 decembrie 2015.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Nadejda Toma

Petru Moraru